

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTI: DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Oroszország és mi.

Írta: Dr. theol. Schabert O.

(Folytatás és vége.)

Az Ur a Lukács ev. 8:13-ban beszél „a kísértés idejéről”, amelyre az övének készülniök kell és amelyben híveknek kell bizonyulniok. Amit ma Oroszország evangéliumi keresztyénei átélnek, abban hasonló módon részük lesz a többi keresztyéneknek is, bármely népnek a kebelében. (Máté 24:9.) A kísértés ideje egyszer eljő mindenekre. Nyilvánvalóan előre fel kell tehát készülnünk minékünk is azokra az időkre, amikor az evangélikusoknak nem lesz többé templomuk, imaházuk, prédikátoruk, konzisztoriumok. Annál nagyobbá és szentebbé kell, hogy legyen előttünk újra a családátya tiszte és az a testvéri kötelesség, amely szerint hivatalos megbízás nélkül is tartozik a keresztyén ember az ő atyafiai előtt bizonyosságot tenni az üdvösségről. Nyugodtabb időkben bizonyára lehet fáradoznunk egyházunknak külső és külsőleges kiépítésén, s ilyenkor jogunk van a templomainkat ékesítgetni és az egyházalkotmányainkon munkálkodni, de azt tisztán kell látunk, hogy mindez csak másod- és harmadrendű dolog. Mellékes jelentőségű ügyek, amelyek a kísértés idején többé már szóba sem kerülnek, mert akkor az istentelenség vihara mindezt úgy el fogja söpörni, hogy még csak nyoma sem marad. *De maga a gyülekezet győzhetetlen.* És ezért minden erőnkkel arra kell törekednünk, hogy ezt építsük, hogy az egyént tegyük ennek a gyülekezeti gondolatnak önálló hordozójává, hogy a Krisztus keresztyéjének minden egyes közkatonájából tiszt lehessen akkor, amikor az üldözés minden támasztól megfosztja az egyházat.

Hát nem égető feladat ez? Nem dolgoznak-e minden egyes nép kebelében rejtett erők azzal a céllal, hogy a nép testébe beoltsák a bolsevizmus bacillusát? Gondoljuk meg, mennyire korhadt még keresztyén népek között is minden erkölcsi rend alapja, a házasság. Mennyire érvényesül mindenütt az az elv, hogy az erőszaknak

joga van rabolni is. Mennyire előmozdítja a trust-ök képződése a tömegeknek rabszolgasorba jutását. Mennyire aláássa az állítólagos művészet az erkölcsiséget. A legélesebb fegyvereket pedig a hit elleni harcra az Istentől elszakadt tudomány, különösen a bolsevizmusnak. Joggal panaszkodik egy evangélikus egyházi vezetőember: „A mi egyházunk Róma és Moszkva között ingadozik”. Az egyházi élet nagy területei és azoknak vezetői épp úgy „alusznek és nyugosznak” még most is, mint a getsemánéi éjtszakán a tanítványok. Pedig a mi egyházunkra most már ez az ige talál: „Siess, menekülj...” (I. Mózes 19:22.) Oroszország evangéliumi keresztyénei arra intenek bennünket, hogy hatósági és papi egyházból minékünk is a gyülekezet egyházává kell válnunk, egyéni életünkben pedig személyes keresztyénekké.

S végül itt van egy érdekes és ritka jelenség. Az evangéliumi egyház, a római pápa, a jugoszláviai metropolita — mind egyértelműleg hirdetik a bolsevizmus elleni harcot és biztatnak az oroszországi keresztyénekért való imádkozásra. Tehát ezek végre most mind egyek lettek, ha csak ebben az egyetlenegy pontban is. Amire Stockholmban és Lausanneban törekedtek a keresztyének, de ami ott már pusztán csak külsőleges okokból sem sikerülhetett — hiszen a római egyházon kívül még a nagy orosz egyház sem volt és nem lehetett ott képviselve — arra az egységes cselekvésre itt most megtörtént az első lépés. És ezt éppen az orosz Antikrisztus nyomása idézte elő. Amit a különböző egyházak itt még csak ajánlanak, az Oroszországban már befejezett tény. Ott olyan nagy a nyomorúság, hogy az orthodox, az evangéliumi és a római hitű keresztyéneket már szoros egységbe kényszerítette. Ez prófétikus előjele annak az „egy nyájnak”, amely egyszer meglészen, mégpedig az utolsó napokban, amelyekre nézve az Úr előre kijelentette mind a kettőt: a vérig való üldöztetést és az ez által egybekovácsolódó egységet. Oly nagy lesz a nyomás, hogy azt, ami egyszer széthasadt, újra eggyé fogja sajtolni. Ez az egy-

ség az Úrnak a munkája lesz, Azé, aki a mennyek országát a földre hozta s aki azt az ítélet napján teljességre fogja vinni. Mi nem tehetünk mást, minthogy vágyakozzunk e dicső nap után és óhajtva várjuk azt az órát, amikor Ő (Róm. 16 : 20.) megrontja a Sátánt a mi lábaink alatt és a pokol feltátott kapuján át az Ő országának nyugodalmába viszi be gyülekezetét.

Az istengyűlölet dühöngő bömböléséből, a szenvedők és a haldoklók panaszaiból halljuk ki az anyaszentegyház Urának szavát, hogy megérthessük azt, amit Ő nekünk üzen és okossággal fegyverkezzünk fel a kísértésnek idejére.

A magyar református keresztyén nép vallásos tudattartalmának belső síkja.

(Folytatás és vége.)

3. De ez már átvezet egy másik nagy kálvinista gondolathoz, melyet földművelő hűveink nem látnak mindig tisztán, de amelyet mi, ismervé az ő lelkét s ismervé a Szentírást is: *predestinációnak* nevezünk.

„Legyen meg az Isten szent akaratja.” — „Ember tervez, Isten végez.” — „Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk.” — „Kinek Isten akarja, az ablakon is beveti.” — „Akit Isten akasztófára rendelt, nem hal vízbe.” — „Tudja Isten, kinek kell suba, kinek guba.” — „Úgy megverte az Isten, hogy még a botot is rajta felejtette.” — „Utolsó betegségnek Isten az orvosa.” — „Az Isten sokáig sajtolja.” — „Az Isten is így akarta.”

— „Az Isten sem akarta, hogy sikerüljön.” — „Nincs mit csinálnunk, így van jól, ahogy van.” — „Nincs mit csinálni, ha Isten ránk mérte ezt a csapást.” — „Isten ellen nem tehetünk semmit.” — „Így érdemeltük.” — „Az Istennel perbe nem szállhatunk.” — „Az Isten nem siet, de nem is késik.” — „Engem így szeret az Isten, hogy szüntelen csapásokkal látogat” — : ezek a közmondások és szólások azt mutatják, hogy a magyar ember sorsát és helyzetét Isten akaratának veszi. Istent olyan nagynak, felségesnek, és megközelíthetetlennek veszi, hogy ellene lázadni nem tud, de hiába is akarna. A mult minden eseményét nyugodtan lezárja azzal, hogy *ez a mindenható Isten szent akarat.* A jövőre nézve pedig: „Volt ahogy volt, lesz ahogy lesz, sohasem volt még úgy, hogy ne legyen valahogy.” „Káresz-kuresz, volt ahogy volt, lesz ahogy lesz” — vagy nemesebb formában „Jó az Isten, jót ad.” „Bizzunk a jó Istenben, Ő megsegít” — mondással áll szembe.

De nemcsak az Isten mindenhatóságára nézve fogadja el a predestináció hitét, hanem a *maga bűnösségére nézve is.* Isten a maga képére teremtette ugyan az embert, de az ember nem bírt megállni ezen a magaslaton. Az első ember pár vétkezett és a magáéval együtt elvesztette az egész emberiség ártatlanságát, boldogságát. Ezért nem állhat meg az ember a szentséges Isten előtt a legnagyobb alázat nélkül. A bűnös ember nem állhat szembe az ő szent Istenével, Tőle nem követelhet, nem várhat semmit, mert bűnös. Akármilyen éri is, akármilyen csapás sújtja is, megnyugszik abban, mint bűnei bün-

TÁRCA

Három interviú.

(A szombatosok, Darwin, zsidó apostaták.)

Nyáron. Falun. Távol azoktól a fényes kultúrközpontoktól, ahol politikusokat, közéleti nagyságokat és sztárokat (sport és színész) szoktak meginterviewolni.

Szegényes viszonyok közt, a legkülönbözőbb foglalkozási ágból s mindenik ugyanazon tárgy körül, helyesebben eszme körül forgott.

Voltaképen beszélgetések voltak ezek. Az első egy vakációzó városi papi emberrel folyt le, aki szabadságon van két hónapig. Valástanár. (Eszembe jut, hogy vajjon eljön-e valaha az az idő, amikor a falusi lelkipásztor is elmehet csak két hétre legalább pihenni. Más világot, más embereket is látni, felfrissülni stb. ! ?) Egyházi életünk ügyei, bajai kerültek szóba. Ő olyasmit is megtudott és elmondott erről a mi vidékünkéről, amiről mi hírt sem hallunk. A szombatosok erős missziói tevékenységet fejtenek ki a vidéken. Sokan körül akarnak metélkedni. Központjuk céltudatosan dolgozik.

A mi központunk tud-e erről? Tesz-e valamit ellensúlyozására? Van-e nekünk minden ilyenre aktív figyelemmel kiterjedő, megfelelő szervezetünk, központunk és missziós gárdánk? Intézkedésünk? Szerkesztőségünk?...

Falusi lelkipásztorainknak annyi hivatalos, közéleti, társadalmi, családi, gazdasági (politikai), üzleti, (szövetkezeti) s kulturális (népművelési) stb. stb. elfoglaltsága van, hogy ilyen, egészen különleges akciók idejét, figyelmét, erejét nagyon sok esetben már felül haladják. (Nem a resteket akarom védeni ezzel, csak az igazságot leszögezni.)

*

Egy földművelő ifjú volt a második, akivel a malomba igyekeztem búzát örölni.

Mellette ültem a bakon. Gyeplő volt a kezében és Darwinról, evolúciós elméletéről kezdett beszélni és kérdezősködni.

Learatott búzaföldek, tengeri és krumplicvetések között haladtunk és nem az időjárásról, jószágartásról és műtrágyázásról kellett előadást tartanom, hanem a keresztyén világ-felfogást és életnézetet alapjában támadó materializmus-, darwinizmus és kommunizmusról.

... —
van.“
te ezt
sem-
ennel
a siet,
Isten,
ezek
hogy
kara-
snek,
ellene
mult
azzal,
A jö-
hogy
egyen
vult,
naban
nben,
ágára
anem
épére
nem
mber-
ztette
ságát.
tséges
bűnös
nével,
mmit,
sapás
bün-

... —
van.“
te ezt
sem-
ennel
a siet,
Isten,
ezek
hogy
kara-
snek,
ellene
mult
azzal,
A jö-
hogy
egyen
vult,
naban
nben,
ágára
anem
épére
nem
mber-
ztette
ságát.
tséges
bűnös
nével,
mmit,
sapás
bün-

... —
van.“
te ezt
sem-
ennel
a siet,
Isten,
ezek
hogy
kara-
snek,
ellene
mult
azzal,
A jö-
hogy
egyen
vult,
naban
nben,
ágára
anem
épére
nem
mber-
ztette
ságát.
tséges
bűnös
nével,
mmit,
sapás
bün-

tetésében. „Így érdemeltük.“ — „Istennel perbe nem szállhatunk, mert bűnösök vagyunk.“
Vallásosságát e két szóval lehetne jellemezni — állapítja meg Szeremlei Sámuel, a magyar népről —: „Istenben megnyugvás. Egy személyes élő Isten hoz ránk mind jót, mind gonoszt, mégpedig mindkettőt érdem szerint, a jót azonban gyakran érdemünk felett. Hozzá kell segedelmért folyamodni betegség, halál esetén s azt a végzetet, ami Önála föl van téve, senki el nem kerülheti, bárminő eszközökhöz folyamodjék is. (Tűz, jég, víz, gyalázat, szégyen.) ... De amily megnyugtató e hit a lelkekre, hibás, midőn a lelki kiegyenlítést a természeti igazságszolgáltatással azonosítja s midőn a közbeeső okokat figyelmen kívül hagyva, mindenben egyenesen a vég okot szerepelteti.“¹ — Ez a hit azonban nem fanatizmus, mint ahogy szívesen ránk olvassák ellenfeleink. Mert amidőn egy személyes Isten kezéből az Ő szent akarataként fogadjuk el életünk eseményeit, nem végzethivők vagyunk, hanem keresztyének, akik tudják, hogy mindenek javukra vannak azoknak, akik Istent szeretik.

Nincs költemény, mely rövidebben és szebben fejezné ki e hitet, mint Szász Károly: „A Turi-fiú története“ című költeménye:

Nemes Turi Pálnak óeska bibliája,
Az édes anyjáról maradt még reája,
E vén bibliában örök emlékképen,
Turi Pál egyet-mást feljegyezett szépen.
Bizony fejt a dér már belepni kezdé,
Mikor a szentkönyvbe im ezeket jegyzé:

¹ Szeremley: i. m. 3. 4.

Talán elhiszik nekem, e lap igen tisztelt olvasói, hogy kellőképen elláttam az érdeklődő fiatal embert megfelelő feleletekkel, de mit mutat ez? Azt, hogy népünk nem kérődzik, — amint sokan gúnyosan mondják —, csupán csak anyagi dolgokon, hanem magasabb dolgokra is vágyik és jaj, ha nem tudjuk vagy nem akarjuk a legmagasabb rendű szellemi, lelki táplálékkal és keresztyén tanulmánnyal, igazságokkal kielégíteni.

Ez a fiatal ember még a kommunizmus idején szétszórt forradalmi iratokból olvasgatott, most távoli tanyájukon. Ennek a keresztyén államnak nincs pénze arra, hogy a létalapját biztosító Krisztianizmust tárgyaló és megkedveltető, élvezetes írásokat, könyveket juttasson el minden házba városban, falun s tanyán egyaránt! ?...

De egyházunk is a propagandának ezt a módját semmi szín alatt sem hanyagolhatja el kár és veszedelem nélkül!

*

Zsidó kereskedő volt a harmadik. Jött a bolettával. Aztán numerus clausos, talmud és más egyebek. Én a Messiásról, az újszövetségről beszéltem neki. Ő a hitehagyott zsidókról,

„Lányunk volt csak eddig, most már van egy [gyermek,
Így hát a jövőben inkább bízni merek.
Gazdag lettem: fiam az én drága kincsem!
... Áldassék az Isten!“

... Hol lassan, hol gyorsan az idő csak tellett,
Legkeservesebben a betegágy mellett.
Nagy beteg a fiú... ott víraszt felette
Szülők nehéz gondja, szülők hű szerelme.
Alig hallatszik már szívének verése,
Mikor végsőt lobban beteg szoba mécsé...
Kialudt a mécs, — de már ragyog a hajnal!
Mégküzdött a gyerek nehéz kórral, bajjal...
Öreg bibliában más bejegyzés nincsen:
... „Áldassék az Isten!“

... Mi zaj veri fel az ország minden táját?
Hívja az ősz király minden katonáját.
Északról és délről tör reánk sok ellen,
Védeni kell hazát és trónt azok ellen...
Veszi bibliáját öreg Turi elé;
Nem remegő kézzel írja szépen belé:
„Egyetlen fiúkat elvitték ma reggel,
Háborúba indult, honvédlő sereggel.
Bizom abban kibén eleitől hittem:
... Áldassék az Isten!“

Beköszönt a postás Turiékhöz szépen,
Tábori levélke vagyona kezében.
Akitől jött: vígan, nagy boldogan írta,
De az anyja itthon mégis tele sirta,
Öreg Turi is ejt rá egy örömkönyvet,
Aztán előveszi az ódon szentkönyvet,
S írja, büszkén írja: „hős fiunk mellére
Vitézségi érmet tűzött a vezére.
Levágott négy muszkát, neki baja nincsen!
... Áldassék az Isten!“

... Megint jön egy levél — nem a fiú írta,
Most már az apja is elfakad ám sírva!
De letörli menten szeméből a könnyet,
Veszi megint elő azt a kopott könyvet,

akik anyagi előnyökért, kARRIERÉKÉRT, az arisztokraták közé való számoltatásért kikeresztelkedtek.

Nagy figyelemmel kísérhetik központjukban az ilyeneket, mert pontosan tudta — persze lapjukból olvasta —, hogy ennek meg ennek az apostata családnak tagjai mikor s hol lőtték magukat agyon, vagy milyen más, „istenitélet-szerű“ tragikus és szégyenletes módon fejezték be életüket.

Ezzel és más izraelita emberrel való érintkezéseim arról győztek meg, hogy a belmisszió náluk is megindult és aki eddig szalonnát evett is közülök, fiához héber bochert fogad és egyáltalán az ellenük megindult akció és a köztük fellépett hitetlenség megfelelő reakciót váltott ki náluk. ...

*

Lehet nem jól, de én így látom, hogy nekünk nincs már időnk szörszálhasogató elméleti és elvi¹ (pláné személyi) harcokra, hanem az eke szarvára kell vetnünk a kezünket és nem szabad hátra tekintgetnünk ...

Szamoskér.

Kósa Béla.

¹ Hol vannak az elméleti és az elvi harcok? Szerk.

Nem egyszer a több munkát végző és állandóan lekötött kántortanító mégha idősebb és több szolgálati éve van is, tényleg kevesebbet kap, mint a II. vagy III. álláson levő fiatalabb kollegája.

Ezt elégszer hangoztatták már a tanítói gyűléseken, lapokban és a vallás- és közoktatásügyi Miniszteriumhoz beadott memorandumokban. Persze, eddig sikertelenül. A kántori és tanítói fizetés el nem különítése oda vezetett, hogy ma már a pályázati hirdetések szerint kántori oklevéllel bíró tanítónőket is elfogadnak kántoroknak, miután kétszer s háromszor meddő maradt a pályázat.

Még aránylag nagy helyekre is csak egészen fiatal emberek pályáznak kántortanítónak, akiknek oklevelén csak alig száradt meg a tinta, vagy kényszerhelyzetben vannak és nem várhatnak.

Más szomorú jelenségek is vannak. A kántori oklevél megszerzését ma már nem ambicionálják a tanítóképzőintézeti növendékek.

Szerény nézetem szerint nagy hiba, hogy képzőink kántori képesítés nélkül is adnak ki tanítói oklevelet, pedig „sine qua non“-ná kellene ezt tenni ezután is, mint korábban volt. Az egyházak presbiteriumának pedig úgy kell védekezni az egyházzal szorosabb viszonyt jelképező kántorság megvetése és a kántori oklevél negligálása ellen, hogy sem a II., sem a X., sem a harmincadik tanítói állásra semmi körülmények között ne jelöltessék és ne választassék meg az, akinek kántori oklevele nincsen.

Természetesen a fizetéskérdés körül levő anomáliákat ezzel szemben feltétlenül meg kell szüntetni.

Elhiszem, hogy ezt könnyebb kimondani és hangoztatni, mint megvalósítani, de egyelőre más megoldás nem látszik, mint újra és újra zörgetni a V. K. M. ajtaján.

A kántori oklevél megszerzését elhanyagolókkal szemben különben nem egyszer előáll az erkölcsi bűnhődés, mert van olyan, akinek *polgári iskolai, tanári oklevele is* van és összeköttetések hiánya folytán X. vagy XX. tanítónak sem jut be elemi iskolához sem, pedig szívesen elmenne. Ha kántori oklevele volna, jó egyházakba is bejuthatna.

Mindenesetre a szolgálat lelkéből kellene több, egyházi életünk minden vonatkozásában és egész strukturájában; az állam részéről pedig sokkal több megértés és méltánylás egyházunk nagy nemzeti hivatásának értékelésével szemben.

Szamoskér.

Kósa Béla.

Nem az a csoda, hogy a föld megmozdul, hanem hogy te nem mozdulsz, nem indulsz meg annyi feszítő, lendítő energia tudatában, mint amennyi az árvabélyegakcióban van.

KÜLÖNFÉLÉK

Dr. Révész Kálmán tiszáninneri püspök, lapunk egyik legrégebb élő munkatársa, a folyó hó 11-én töltötte be gazdagon megáldott életének hetvenedik esztendejét. Bár e nevezetes évfordulót csak a családja és a gyülekezete legszűkebb és legbizalmasabb körétől engedte megünnepeltetni, mégis az ország minden részéből elhalmozták jókívánatokkal, amelyekhez a mi lapunk is bensőséges szeretettel és tisztelettel csatlakozik, kérve a kegyelemnek Atyját, hogy az utóbbi évek súlyos megpróbáltatásai alatt testben megfáradott, de lélekben törhetetlen, szellemileg friss és közmondásosan derült kedélyű ősz püspököt, a mi egyházkerületünk és egész országos egyházunk egyik legnagyobb dicsékedését az Ő dicsőségére és Anyaszentegyházunk javára még nagyon sokáig tartsa meg.

Dr. Pokoly József debreceni egyetemi tanárt, a nagynevű egyházhistorikust, a Tisza István-tudományegyetem felsőházi képviselőjét és egyik legnagyobb értékét, a geszti Óriás szellemének egyik leghívebb letéteményesét, őrizőjét és terjesztőjét a vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr folyó évi szeptember 1-től kezdődő hatállyal saját kérelmére, 35 betöltött szolgálati évvel a teljes fizetés élvezetében nyugalomba helyezte. Tizenhétévi kolozsvári és tizennyolc évi debreceni működése alatt Pokoly József, egyházkerületünk szülötte s részben kollégiumunk neveltje, nemcsak mint főiskolai oktató volt egyike a legkitűnőbbeknek, akiket a magyar református theologiai tanítás története egyáltalán felmutathat, hanem fényes betűkkel beírta a nevét a magyar református tudományosság és egyházi meg iskolai közélet évlapjaira is. Egyháztörténetirői munkássága a maga három standard work-jával (Az erdélyi református egyház története, A protestantizmus hatása a magyar állami életre és a XIX. század története a Zilinszky-féle nagy egyháztörténelemben) és nagyszámú kisebb, de rendkívül értékes tudományos dolgozatával az új társadalom- és gazdaságtörténeti szempontok és a modern módszer alkalmazásának tört útát s a részleteredmények impozáns gazdagsága mellett a valóban tudományos synthesisre is addig el nem ért példát mutatott. E mellett előszeretettel és teljes szakavatottsággal foglalkozott folyvást köztörténeti témákkal s az egyházi és világi jogtörténelem körébe vágó kérdésekkel is. A gyakorlati egyházi élet szellemi irányítására igen nagy hatással voltak a Protestáns Szemlébe hosszú éveken át írt emlékezetes, friss és bátor szellemű külföldi szemléi. Ezenkívül úgy az erdélyi egyházkerület, mint a debreceni kollégium a legsúlyosabb kérdésekben nagyon sokszor vette meghálálhatatlan hasznát hatalmas történeti és jogi tudásának, nagyszerűen éles látásának és finom gyakorlati érzékének. Az ifjú egyetem annaleseiben pedig főként

S írja, lassan írja: „Golyótól találva,
Elesett a fiunk, nagy orosz csatába!
Lelke már az égben tölté a szent estét,
Karácsony ünnepén földelték el testét...
A hazáért halt meg — panaszunk hát nincsen.
... Áldassék az Isten!”

Hogy azt ne higye valaki, hogy e művészi formában megjelenített hit nem élő valóság a nép lelkében, e hit még pregnansabb kifejezését is közlöm éppen egy *népies költő*: *Hős József* egyik verséből, melynek címe: Istenben való bizodalom.

Bízd óh én lelkem, Istenre sorodat,
Aki megszáná kín közt lakásodat.
Az ördög test világ ellen pártodat
Fogta s megadá szabadításodat;
Ajánljad már Neki jobbúlasodat,
Szent kormányára bízd akaratodat...

Megvallom Uram, sokat tévelygettem,
A magam kényén jártam fentergettem;
Kívánságaimnak mindenkor engedtem,
Hogy a gonosztól megmenekedhessem.
Romlott sorsomat, óh hogy enyhíthessem,
Benned bízom, hogy kedvedet lelhessem.

Óh Uram Jézus Téged talállak,
Én vezérlőmnek, előre foglallak,
Még Királyomnak is egyedül vallak,
Parancsolj hát, örömmel szolgáljak;
Amint igazgatsz, követni akarlak,
Országolj bennem, mindenkor urallak.

Mert Tiéd, Uram, egész én életem;
Bírd amint tetszik, én is úgy szeretem;
Szent tetszéssedre megáll ítéletem,
Bírd velem így, úgy nincsen más felettem.
Hanem szememet csak Tereád vetem,
Mert úgy tél között is lesz kikeletem.

Úgy Tied szívem, eszem, indulatom,
Hittem, vallásom, kedvem, akaratom,
Szám, fülem, szemem, dolgom, gondolatom,
Jószágom, munkám, útam, állapotom;
Szent tetszésedre ezeket folytatom,
Bírd ezeket, mind, mert Neked ajánlom.

Minden gondomat csak Reád hagyom már,
Indulatom legyen tehát oly zár,
Életem ne kövesse semmi kár.
Óh bizodalmam, Úr Jézus, kincsés tár,
Légy lelkem-testem körül, mint erős vár.
Tartsad Tiednek, mert lelkem alig vár.¹

Bűnbánati énekéből csak egy verssort idézek:

Rettentő nagy rettegésben,
És nyögésben
Bús lelkem csak tántorog,
Mert sok rút bűnöknek árja,
Készen várja,
Veszedelmére forog.²

Hogy mennyire tele volt e lélek az előbb jellemzett hittel, arra nézve idézem még „Születkor” című költeményének végső strófáját:

„Adjad Uram, a borral úgy élhessünk,
Hogy általa kísértésbe ne essünk;
Mert aki a bort dobzódásig issza,
Az Úr ajándékival él vissza,
Hogy ezt annál inkább elkerülhessük,
Kérünk, lelked segítségét vehessük.”³

^{1 2 3} Szeberényi Lajos: Hős József, egy verselő a népből.

A természet nagy csapásaiban, így a Tisza kiöntésében is Isten kezét látja nemcsak ő, hanem vele együtt népünk is. Ennek jellemzésül közlöm: „A Tisza 1855. kiáradásáról” című verse utolsó sorait:

„És az öreg Tisza hallható szózatja.
Az embert megtérni sokszor is szólátja.
De ő is Istentől veszi mindezeket,
Magától hol venne ő ennyi vizeket?
Istennek kezében ő áldás és ostor,
Az Úr parancsára jó későn és jókor.”¹

Elismerem, hogy nem tudatos sokszor a mi népünkben a predestináció hite, a hit-tételt talán nem is tudja pontosan, nem is emlegeti, de gondolkozásmódja, lelkülete, mindeztől fogva a predestináció világában mozog. A szentháromságtan s a fentebbi értelemben veendő predestináció hit a mi magyar református keresztyén híveink legbensőbb s legnagyobb feszítő erejű vallásos tudattartalma. Ezzel él nyugodtan, békességgel, ez ad erőt az élet bajainak elviselésére s e hittel hal meg holdogan.

Dr. Illyés Endre.

EBBŐL A VILÁGBÓL

Bajok vannak a kántori állások körül . . .

Precízebben a kántortanítói állások körül. Mindenki nem veszi ezt észre, csak akik érdekelve vannak közvetve, vagy közvetlenül és akik valamilyen viszonyban vannak ezekkel az állásokkal és az ezekre nem aspirálókkal.

Például én már egészen betegesnek és abnormálisnak látom azt, hogy a kiírt pályázatok nagy része kántortanítói állásokról szól. Megesik az, hogy a több tanítós iskolával rendelkező egyháznaknál megürül a második, harmadik vagy negyedik tanítói állás és az első álláson levő kántortanító pályázik arra az állásra és el is nyeri. Vagy pedig a kántortanító egyszerűen elpályázik más egyház második vagy harmadik tanítói állására s mivel azok most már rendszerint és igen helyesen a kántor helyettesítésével vannak összekötve és mivel az ilyenek legtöbbször jól orgonáznak és énekelnek, megválasztják őket. Az üres kántortanítói állások pedig egyre szaporodnak.

Ha az okokat vizsgáljuk, sajnos, többet is találunk, mint kellene s mint amennyi kívánatos.

A legelső és legfontosabb az, hogy az állam igen magasra értékeli a kántortanítói állások javadalmához tartozó természetbeli járulékokat. Pl. mikor a kántortanító a kereskedőtől 18 P-t kap a búzáért, az állam 28 P-vel értékeli fel azt és ezután szabja meg államsegélyét. Ez pedig jelentékeny fizetésrövidülést jelent a fizetésüket készpénzben élvező tanítókkal szemben.

¹ Szeberényi: i. m. 34.

a diákszegélyezés és a Tisza István tudományos társaság megszervezése körüli érdemei ragyognak kitörölhetetlenül. Az utóbbi években az Úrnak tetszett fájdalmas testi és lelki megpróbáltatásokat reábocsátani s ezekben megfáradva kérte nyugdíjaztatását. Az egyetemi aktivitásból való visszavonulása igen nagy veszteség úgy a tudomány, mint a lelkészképzés szempontjából s ebben a veszteségben csak az a remény vigasztalhat bennünket, hogy Pokoly József az egyház, az alma mater és a tudomány életével ezután is benső kapcsolatban marad. Kérjük Istent, adjon e hű szolgájának éveihöz még igen számos éveket s tegye nagyon megszolgált nyugalmi éveit is oly termékenyekké a köz szempontjából, amilyenekké erős munkában eltöltött szolgálati éveit tette volt.

A debreceni lelkészválasztás a folyó hó 11. és 12. napjain folyt le, egészen olyan jelenségek között, amelyeket a lapunk által szóváltott előkészületek után nem volt nehéz előre látni. A lelkészi kartól egyértelműleg ajánlott és a helyi egyház legnagyobb súlyú vezetőitől támogatott jelölt, a kiváló hajdúhadházi lelkipásztor már az első napon feltűnő kisebbségben maradt, a második napon, a pótválasztásnál ugyanez a sors érte a debreceni egyház egyik, igen derék vallástanító lelkészét és vele szemben nyolcvanegynéhány szótöbbséggel megválasztott dr. Diószeghy Mihály alsódobszai lelkipásztor. A legszélesebb körökben igen nagy és kínos meglepetést keltő eredménnyel zárult választás tanulságaival lapunk külön óhajt foglalkozni; most csak annyit jegyzünk meg, hogy ez a választás és ez az eredmény talán még azokat is meggyőzheti a lelkészválasztás reformjának életbevágó szükségéről, akik azzal eddig a demokrácia szent nevében nem voltak kibékülve és akik a már meghozott, de sajnos, még hatályba nem léphetett és csak igen óvatosan reformáló új törvényt is reakciónak bélyegzik.

Fölvétel a debreceni Tisza István-tudományegyetemre. *Internátusi és Mensa-kedvezmények.* I. Fölvételért az egyetem új hallgatóinak augusztus hóban kell folyamodni az illetékes kar dékánjánál, ahol bárki felvilágosítást nyer aziránt, hogy a kérvényéhez miféle okmányokat kell csatolni. Az egyetem régi hallgatói szeptember első felében iratkozhatnak be. A szegény és jó előmenetelű hallgatók tandíjmentességben és illetve tandíjkedvezményben részesülnek, ha eziránt szeptember 7-ig folyamodnak. II. Az egyetem hallgatói igen mérsékelt díj mellett kapnak internátusi lakást és ellátását. A reggeli, ebéd és vacsora díja naponként 1 pengő. Lakásért havonta 12 pengő fizetendő. Ezek a rendes díjak. Szegény és jó előmenetelű hallgatók díjmérséklést kapnak. A diákjóléti intézmények a következők: 1. Református kollégiumi internátus. 2. Szent László Kollégium. 3. Tisza István-internátus. 4. Az Országos Birói és Ügyészi internátus. 5. MANSz Leány-

otthon. 6. Mensa Academica. A fölvételért, illetve a kedvezményekért az illetékes igazgatóságokhoz kell folyamodni. Az egyetemi diákjóléti iroda bárkinek hármii ügyben készséggel ad felvilágosítást. (Kálvin tér 16.) —

Új magyar misszionárius a canadai Egyesült Egyház kebelében. Az United Church of Canada Belmissziói Tanácsa új missziói lelkészt állított be a Nyugat-Canada mérhetetlen rónáin szétosztortan élő magyar reformátusok lelki gondozására. Az új magyar missziói lelkész *Dóczy Antal*, aki Debrecenben egy évvel ezelőtt szerzett segédlelkészi oklevelet, majd tanulmányai szélesbítésére egy évet töltött a skót reformátusok edinburghi theológiáján, s megnyerve az Egyesült Egyházak támogatását, most igen áldásos missziót folytat a minden lelkipásztori gondozás nélkül élő, Canadába szakadt magyar református testvéreink között.

A kollégiumi tanárválasztó küldöttség dr. Baltazár Dezső püspök és gróf Degenfeld Pál egyházkerületi főgondnok elnöklete alatt augusztus hó 9-én tartotta gyűlését. Ez alkalommal töltötték be a két gimnáziumi és a két polgári fiúiskolai tanári állást. A debreceni gimnáziumhoz Félégyházi László rajztanárt, a budapesti képzőművészeti főiskola kiváló tanítványát és Péter Zoltán németmagyar szakos tanárt választották meg. A polgári fiúiskolához Zilahy Zoltánt a kereskedelmi polgári iskola tanárát és Veress Bélát, a kollégiumi polgári fiúiskola h. tanárát választották meg. Az új tanárok működése elé szép reménységgel tekintünk.

Lelkészeiktatás Mikepéresen. A mikepéresi gyülekezet új lelkipásztorát lélekemelő ünnep keretében iktatta be lelkészi állásába F. Varga Lajos, a debreceni egyházmegye esperese. Az új lelkészt az állomáson a politikai község nevében vitéz Nagy József községi főjegyző, az egyházközség nevében Szakáts Andor igazgatótanító üdvözölték, míg a lelkészlakon Szabó Ferenc presbiter köszöntötte.

A csurgói református egyház presbiteriuma, hogy a maga részéről is mindjobban elősegítse a pápai református egyház templomépítését, 250 pengőt szavazott meg a templomépítés céljára. Annál szebb ez a példa, mert a csurgói népjégverte és mégsem sajnálják sem az egyesek, sem az ekklezsia az áldozatot, csakhogy minél előbb felemelkedjék Pápán a régvárt csillagos torony.

Kereszt az egri református templomon. Most fejezték be Egerben a református templom építését. A templomra keresztet helyeznek. Ez lesz az ország első református temploma, amelyen kereszt van. (Tudtunkkal az a magyarázata ennek a szokatlan jelenségnek, hogy az egri templom az ottani ágostai hitvallású evangélikus testvérekkel közös. Szerk.)

A pápai theologia akadémia I. évfolyamára 7 rendes és 7 rendkívüli hallgató iratkozott be.

A debreceni vallásoktató bizottság elrendelte, hogy minden év decemberében minden konfirmációi tanítással foglalkozó lelkész az érdekelt szülőkkel értekezletet tartson. Elrendelte továbbá, hogy évenként egy-egy napos diákkonferencia rendeztesse a nem református középiskolás diákok részére. Gondot kíván fordítani a konfirmált ifjúság további egyházi nevelésére is, s éppen ezért minden vallásoktató köteles a konfirmációi szertartást megelőzőleg a növendékek pontos adatokkal kiegészített névsorát az érdekelt egyházzrész vezetőlelkészének átadni.

A Jugoszláv Királysági Református Keresztyén Egyház ünnepélyes keretek között nyitotta meg első alkotmányozó és törvényhozó zsinatát Belgrádban. A zsinat a belgrádi Keresztyén Ifjúsági Egyesület helyiségében folyt le. Abenyújtott törvényjavaslat áttanulmányozására és érdemes tárgyalásának előkészítésére a zsinat 12 tagból álló bizottságot küldött ki s ülését bizonytalan időre elnapolta. Az új ülészek helyéül Novi-Vrbas egyházközséget jelölte meg. A zsinati bizottság működését Daruváron kezdi meg. Általánosságban és részleteiben a törvénytervezetet letárgyalja, kinyomatja s a presbiteriumoknak hozzászólás végett megküldi. A zsinati bizottság a letárgyalt törvényjavaslatot a presbiteriumok véleményének figyelembevételével terjeszti a zsinat elé.

A Magvető, a Jugoszláv királysági református Keresztyének egyházi lapja augusztusi száma gazdag tartalommal jelent meg.

Elhagyott templom. A vukovári református hívek (néhány vincellér család) egyházi adót nem fizetnek, az összeomlás szélén álló templomukra áldozni nem akarnak. Az egyházmegye tanácsulése 10,000 dinárt szavazott meg a templom renoválására, azzal a feltétellel, hogy a vukováriak adják a templom javítására állami adójuk 10 %-át. Ha ezt a hozzájárulást a vukováriak nem hajlandók teljesíteni — szomorú szívvel bár — de gondoskodni kell a templom értékesítéséről, hogy az így nyert összegből kisebbszerű imatermet építhessenek.

A Belmissziói Útmutató, amely az egyetemes konvent által az 1930—31. munkáévre megállapított missziói teendők elvégzésére vonatkozólag nyújt útmutatást, megküldetett minden lelkészi hivatalnak és az egyetemes konventtel együtt működő országos egyesületek vezetőségének. Az Útmutató terjedelmét az egyetemes konvent 4—5 ívre szabván meg, abban csak a legszükségesebb tudnivalók foglaltnak. Nagy előnyére válik a missziói ügynek, hogy az Útmutató kellő időben jutott az illetékes munkások kezébe és így a szeptemberben kezdődő munka, kellő előkészítéssel indítható meg. Az Útmutató különben Forgács Gyula missziói bizottsági előadónál (Sárospatak) kapható 1.50 pengőért.

Tudnivalók Szent-István napra. A napilapokban közölt híradás szerint a kormány

utasította a csendőrséget, hogy ezentúl munkaszüneti napokon a mezőgazdasági munkát nem akadályozhatja meg, hanem jelentse a bírósághoz, mely az ilyen ügyben ítékezni jogosult. Ezt sürgettük évek óta.

A Debreceni Kálvinisták Templomegyesületének 967. sz. Révész Bálint eserkészesapata igen jól sikerült nyári tábort tartott Tihanyban. Ez a táborozás messze felülmúlja a mult esztendei táborozásokat, mert Debrecen gyermekei Csonkaországunk legszebb vidékén, a Balaton partján tölthettek két hetet.

Vízszilvás 12 családot számláló egyházközség (a széki egyházmegyében), Kisiklónak társ-egyháza, amelytől az oláh agrár-reform elvette 42 holdnyi földjét, kijavíttatta és felszentelte omladozó templomát.

A hódmezővásárhelyi református egyház-tanács egyhangú lelkesedéssel mondotta ki a református leányliceum felállítását és annak az I. osztállyal való megnyitását. Az I. osztályban németet, a III. osztálytól kezdődőleg francia nyelvet tanulnak a növendékek. A latin nyelv nincs a tárgyak között, de mint rendkívüli nyelvei lehet tanulni. A tandíj évi 60 P, az V. osztálytól 70 P, a beíratási díj 26 P. A díjak részletekben is fizethetők.

A szatmári református felsőkereskedelmi leányiskola igazgatótanácsa az intézet új tanárául Szász Emma kereskedelmi akadémiát végzett tanárnőt választotta meg.

Hivatalos értesítés.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől

2816—1930.

Pályázati hirdetés.

A tiszántúli református egyházkerület békebánati egyházmegyéjébe kebeleztet gyomai egyházközségben lemondás folytán megüresedett egyik lelkészi állásra pályázatot hirdetek. A lelkészi állás díjlevele a következő:

1. Készpénz (az egyház pénztárából évenként 200, azaz kettőszáz o. é. forint) = 544 P.
2. Keresztelési és esketési stólaváltság (400 korona) = 544 P.
3. $\frac{1}{4}$ telekföld haszonbéréül (70 forint) = 190 P 40 f.
4. Búza az egyház magtárából 31 hl. 22 l.
5. Árpa az egyház magtárából 31 hl. 22 l.
6. Háromnegyed telekföld járulékaival, és pedig a következő részletezéssel:
  - a) 1196 betét Á VII. 5081. hrsz. tanyaföld, tanyaépülettel 14 hold 993 □-öl.
  - b) 1196. betét Á XI. 5152. hrsz. tanyaföld 7 hold 370 □-öl.
  - c) 1196. betét Á VII. 6354. hrsz. örökösnyilas szántó 4 hold 1557 □-öl.
  - d) 1196. betét Á XIV. 7310. hrsz. páskumi szántó 8 hold 1582 □-öl.

- e) 1196. betét Á XIV. 7311. hrsz. páskumi szántó 972 □-öl.
 f) 1196. betét Á VII. 10,878. előhalmi szántó 754 □-öl.
 g) 1196. betét Á —. 10,880. előhalmi szántó, 369 □-öl.
 h) 1196. betét Á XV. 8134. hrsz. révlaposi szántó, jelenleg gyümölcsös 1 hold 08 □-öl.
 i) 1196. betét Á XV. 8135. hrsz. révlaposi szőlő, jelenleg lucernás 818 □-öl.
 j) Közös legelőn 1 drb tehén és 6 drb disznó-járás.

7. Öt öl kemény lüzifa házhoz szállítva.

8. Stóla a főtiszteletű egyházkerület rendelete szerint, lelkészársával egyenlően megosztva.

9. Lakás természetben: 6 szoba, konyha, kamara, pince és melléképületek.

Jegyzet: A föld után járó adót az egyház fizeti azon megjegyzéssel, hogy ha jövőre a földek netalán adómentesek lennének, azon esetben a földadót az illető lelkész urak fizetéseikhez nem számíthatják.

A megválasztandó lelkész köteles elődjének hasznos beruházások címén 520 pengőt, azaz ötszázhusz pengőt megtéríteni.

A pályázni kívánók pályázati kérvényüket az Egyh. Törvényeknek megfelelően felszerelve, ezen pályázati hirdetmény megjelenésétől számított 3 hét alatt, tehát szeptember hó 7-ig, küldhetik be Harsányi Pál református esperes címére Gyulára.

Az állás 1931. évi május hó 1-én foglalandó el.

Kelt Debrecen, 1930. év augusztus hó 9-én.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

TARTALOM: Dr. theol. Schabert O.: Oroszország és mi. — Tárcza: Kósa Béla: Három interview. Dr. Illyés Endre: A magyar református keresztény nép vallásos tudattartalmának belső síkja. — Ebből a világból: Kósa Béla: Bajok vannak a kántori állások körül. — Különlélek. — Hivatalos értesítés: Pályázatok.

Laptulajdonos: Dr. KUN BÉLA.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

✱

Kitűnő íutöképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.

Magyar gyártmányu zománc-edények,
zsír-bödönök, disznóölő-kések, husvágó-gépek.

Telefon 6. és 15—48.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli Református Egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1930—1921.

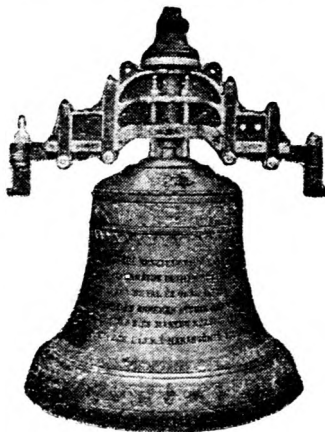
Magyarország aranykoszorús mestere

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang- és ércöntőde, harangfelszerelés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz.

A törökszentmiklósi református egyház részére készült 1770 kgr.-mos harang.

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve.

Költségvetéssel díjmentesen szolgál.

Előnyös fizetési feltételek.

Számos egyházi elismerőlevél

Fontos kérelem

a tankönyvellátás érdekében!

Alázatos tisztelettel felhívjuk a Nagytiszteletű Iskolaszéki Elnök Urak szíves figyelmét Felügyelő-bizottságunk azon határozatára, melyben előírja, hogy tankönyv és egyéb iskolai cikkeket csak azon esetben hitelezhetünk ki, ha a Nt. Iskolaszéki Elnök Úr egy olyan jótálló nyilatkozatot mellékel a megrendeléshez, mely hivatalos pecsétjével és aláírásával van ellátva. Ezen jótálló nyilatkozatot úgy méltóztatassanak kiállítani, hogy az a jövőben is érvényes legyen, vagyis „érvényes visszavonásig.“

A rendelések zavartalan elintézése végett tisztelettel felkérjük a Mélyen tisztelt Tanító urakat, hogy személyes rendelésnél a jótálló nyilatkozatot magukkal hozni, ha pedig a rendelés postán lesz feladva, úgy azt mellékelni sziveskedjenek.

Debrecen, 1930 augusztus 15 -én.

MÉLIUSZ könyvkereskedés

Debrecen, Ferenc József-út 26. sz. Telefon: 272.